

ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNİN SOSYAL STATÜSÜNÜN GELİŞTİRİLMESİ BAĞLAMINDA ÖĞRETMENLİK MESLEK KANUNUNUN İNCELENMESİ

EXAMINATION OF THE TEACHING PROFESSION LAW IN THE CONTEXT OF DEVELOPING THE SOCIAL STATUS OF THE TEACHER PROFESSION

Ayşe Mine DEMİR
Gazi Üniversitesi Eğitim Yönetimi
Doktora Öğrencisi
c.minedemir@gmail.com
ORCID: 0000-0003-0302-1280

Ferudun SEZGİN
Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı
ferudun@gazi.edu.tr
ORCID: 0000-0002-7645-264X

Temel ÇALIK
Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı
temelc@gazi.edu.tr
ORCID: 0000-0003-3656-6260

ÖZ

Geliş Tarihi:

29.02.2024

Kabul Tarihi:

12.06.2024

Yayın Tarihi:

30.06.2024

Anahtar Kelimeler

Öğretmenlik Meslek Kanunu,
Öğretmenlik mesleği,
Sosyal statü

Keywords

Teacher Profession Law,
Teacher profession,
Social status

Bu çalışmanın amacı öğretmenlerin görüşlerine göre öğretmenlik mesleğinin sosyal statüsünün gelişiminin Öğretmenlik Meslek Kanunu (2022) bağlamında değerlendirilerek mesleğinin statüsünü geliştirmeye yönelik önerilerin neler olduğunun belirlenmesidir. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim deseni ile yürütülmüştür. Katılımcılar, amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme ile seçilen 10 öğretmenden oluşmaktadır. Çalışmada veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla yüz yüze toplanmış ve betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre katılımcıların tamamı, Öğretmenlik Meslek Kanununun mesleğin statüsünü geliştirme bağlamında yetersiz kaldığını düşünmektedirler. Katılımcıların çoğu, çalışma koşullarındaki ve maaşlardaki eşitsizliklerin yanı sıra meslek içinde kariyer ilerlemesi ve terfi için olanakların sınırlı olduğu konusundaki endişelerini dile getirmişlerdir. Bununla birlikte katılımcılar, Kanunun öğretmenler arasında bir ayrışma yarattığını düşünmektedir. Sonuç olarak, katılımcıların çoğu, kanunun emeklilik dönemlerini de kapsamını talep etmektedir. Ayrıca katılımcıların çoğu öğretmenlerin karar alma süreçlerine katılması gerektiğine dikkat çekerken; bir kısmı ise kanunda yer alan görevlerin, hakların ve sorumlulukların daha net bir şekilde tanımlanmasını, maddi iyileştirmelerin yapılmasını, çalışma koşullarının ve kariyer basamakları sisteminin yeniden gözden geçirilmesini önermektedirler.

ABSTRACT

The purpose of this study is to evaluate the development of the social status of the teaching profession and to identify suggestions for improving the status of the teaching profession in the context of the Teaching Professional Law (2022) according to view of teachers. The research was conducted as a phenomenological study based on qualitative research. The participants consisted of 10 teachers selected by maximum variation and purposeful sampling techniques. The data was collected through face-to-face semi-structured interview and analysed it using descriptive analysis. According to the results, all participants think that the Teaching Profession Law is inadequate in improving the status of the teaching profession. Most participants expressed concerns about inequalities in working conditions and salaries, as well as limited opportunities of career and promotion within the profession. However, the participants think that the Teaching Profession Law causes a segregation among teachers. As a result, most participants demand that the law should cover retirement periods. Furthermore, while the majority of the participants emphasised the necessity for teachers to engage in decision-making processes, a few of them proposed that the duties, rights, and responsibilities stated in the law should be more clearly defined, that financial improvements should be made and that working conditions and the career ladder system should be reviewed.

DOI: <https://doi.org/10.69643/kaped.1445191>

Atf/Cite as: Demir, A. M., Sezgin, F., & Çalik, T. (2024). Öğretmenlik mesleğinin sosyal statüsünün geliştirilmesi bağlamında öğretmenlik meslek kanununun incelenmesi. *Kapadokya Eğitim Dergisi*, 5(1), 135-150.

Giriş

Öğretmenlik, gelecek nesillerin yetişmesinde önemli bir etkiye sahip olan ve eğitim sistemlerinde niteliği belirleyecek öneme sahip bir meslektir. Öğretmenler, eğitim sisteminin en önemli ögesi olduğu için nitelikli öğretmen yetiştirme gayreti her toplumun gündeminde yerini almaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Müdürlüğü, 2017). Öğretmenlerin yetiştireceği neslin, toplumların kalkınmasında geleceğe ışık tutması beklenmektedir. Bir başka deyişle, eğitim süreçlerinde öğretmenin rolü oldukça büyüktür (Özpolat, 2005). Öğretmenlik mesleğinin niteliğinin, statüsünün ve saygınlığının yüksek olması, yetiştirilecek olan insan modeli üzerinde fikir sahibi olunması adına önem arz etmektedir. Başarılı ve nitelikli öğretmenlerin toplumda yer edinebilmesi için ise ekonomik, mesleki ve sosyal anlamda kaygılarından arındırılmış olması bu noktada oldukça büyük bir öneme sahiptir (Yetim ve Göktaş, 2014). Sezgin ve Arslan (2022, s. 158) öğretmenlik mesleğini, öğrenme ve öğretme sanatı olarak tanımlamanın yanı sıra öğretmenliğin sürekli öğrenme serüveni olarak adlandırılması olarak da ele almaktadır.

Max Weber'in "Ekonomi ve Toplum" adlı eserinin, onun statü kavramını anlamamızda önemli bir katkı sağladığı düşünülmektedir. Weber, statüyü sosyal onur ve itibar açısından ele almasının yanı sıra ekonomik statü, sosyal statü ve politik statü olmak üzere üç ana faktör üzerine vurgu yapmaktadır. Weber'e göre sosyal statü, bireyin toplum içinde sosyal ilişkilerini ve sosyal algısını etkileyen faktörleri içermektedir. Weber bu faktörlerin birbirleriyle etkileşim halinde olduğunu ve bireyin toplumdaki konumunu belirlemek için bu faktörlerin bir arada değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır (Weber, 1922). Statü, bireyin toplum içerisindeki yeri (Tezcan, 1997); bireylere başkaları tarafından atfedilmiş saygınlık (Giddens, 2000); toplumda bireye uygun görülmüş olan mevki (Fischer, 2004) şeklinde tanımlanmaktadır. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (UNESCO) ve Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) (2008) tarafından öğretmenlik mesleğinin statüsü, öğretmenlik mesleğinin ücret, çalışma koşulları ve mesleğin toplum tarafından takdiri bağlamında diğer meslek grupları ile kıyaslandığında bulunduğu konum olarak tanımlanmaktadır. Türk Dil Kurumu'nda (2020) ise statü, toplum içinde bulunulan yer, makam ve durum şeklinde tanımlanmaktadır. Genel anlamda öğretmenlik mesleğinin önemi ve işlevlerinden kaynaklı olarak, öğretmenlerin toplum içinde buldukları konum olarak ifade edilebilmektedir.

Her bireyin kendine özgü bir kimliği vardır. George Herbert Mead (1934) "Mind, Self and Society" adlı eserinde bireylerin benliğini "ben" ve "diğerleri" şeklinde ele almaktadır. Ben olarak ifade edilen kavram kişinin benliğinin iç yüzünü oluştururken; diğerleri olarak ifade edilen kavram benliğin dış yüzünü anlatmaktadır. Sembolik etkileşim kuramı, bireylerin sosyal dünyayı anlama ve yorumlama süreçlerine odaklanmasının yanı sıra bireylerin toplum içinde bir benlik imajı ve bir kimliği olduğunu öne süren sosyolojik bir yaklaşımdır (Gündüz ve Mutluer, 2000). Sosyal etkileşimci kuram, bireylerin rollerini ve toplumsal statülerini etkileşimlerinde nasıl inşa ettiklerini vurgularken, sosyal etiketler ve semboller aracılığı ile nasıl şekillendiği ele alınmaktadır (Bauman, 1998). Öğretmenlik mesleğinin statüsü bağlamında sembolik etkileşim kuramında belirtilen iletişim ve rol oyunlarının, sosyal etiketler ve sembollerin, eğitim ortamındaki ilişkilerin ele alınmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Benzer şekilde öğretmen-öğrenci ve öğretmen-meslektaş ilişkilerini anlamak için öğretmenlerin sosyal statülerini belirleyen sembolik etkileşimlerin neler olduğunu analiz etmenin de mümkün olduğu düşünülmektedir. Ünsal (2018) yaptığı çalışmada öğretmenlik mesleğinin statüsünü etkileyen profesyonel faktörlerin öğretmenlerin şahsi hakları, nitelikleri, meslekte ilerlemeleri, mesleğe girişleri, çalışma süreleri ve öğretmen ihtiyacı olduğunu ortaya koymaktadır. Öğretmenlik mesleğinin statüsünün karşılaştırıldığı çalışmalara bakıldığında, mesleğin statüsüne yönelik toplumun algısı ve meslek çalışanlarının kendi mesleğine karşı beslediği algı üzerinde durulduğu görülmektedir (Fwu ve Wang, 2002). Rice (2005) yaptığı çalışmada, öğretmenlerin kendi mesleki statülerini olumsuz algıladıklarını ifade etmektedir. Everton, Turner, Hargreaves ve Pell (2007) tarafından yapılan araştırma bulgularına göre, öğretmenler kendi mesleklerini diğer mesleklerden statü itibarıyla daha düşük görmektedir. Ancak bunun aksine OECD'nin 2005 yılında yayınladığı öğretmen istihdamı ve görevde kalmalarının sağlanmasına yönelik raporunda, öğretmenlik mesleğinin statüsünün yüksek olduğu ifade edilmektedir (OECD, 2005).

Meslek, toplumlarda sosyal ve ekonomik yapıların gerektirdiği şekilde bireylerin ilgileri ve kabiliyetleri doğrultusunda ortaya çıkmış bir etkinlik olarak tanımlanabilir. Profesyonel meslek ise, özel bir uzmanlık bilgisi ve beraberinde becerileri kapsayan aynı zamanda ileri düzeyde ve statüde belirli özel bir formasyon isteyen meslektir (Hacıoğlu ve Alkan, 1997). Bir alanın meslek olarak kabul edilebilmesi için bazı koşulları yerine getirmesi gerekmektedir. Bu koşullar tanımlanmış bir alana hizmet verme, uzmanlık bilgisi, mesleki bir kültüre

sahip olmak, mesleğe giriş denetimi, toplumca meslek olarak tanınma, meslek etiği ve meslek kuruluşları olarak ele alınmaktadır (Rosenberg, 1956). Her mesleğin kendine özgü belirlenmiş bir hizmet alanı vardır. Bu alanlar içerisinde bireylerin özel bilgi ve becerilere sahip olması gerekir. OECD (2016) raporunda öğretmenlik bilgi temelli, mesleki olarak özerk ve meslektaşlar arası ağ bağları olan üç boyutta ele alınan bir meslektir. Öğretmenlik mesleğinde mesleğin kendine özgü oluşturduğu uzmanlık bilgisi ve bu bilginin kümülatif olarak ele alınması söz konusudur (Sezgin ve Arslan, s.158). Türkiye’de öğretmenlik mesleğinin meslek olma koşulları, "657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu", "Eğitim-Öğretim Hizmetleri Sınıfı Yönetmeliği", "Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği" gibi kanunlar ve yönetmeliklerde belirtilen hükümlere dayanmaktadır. Ayrıca Türkiye’de öğretmen yetiştirme sürecini inceleyen bu belgeler, öğretmenlik mesleğinin meslekleşmesi ve öğretmen atamaları gibi konuları düzenlemektedir. Türkiye’de hizmet öncesi koşullar olarak ele alındığında Öğretmenlik Meslek Kanununda yer aldığı şekliyle öğretmenlerin özel alan bilgisi, genel kültür ve pedagojik meslek bilgisinin olmasının beklendiği ifade edilmektedir. Hizmet öncesi sürecin tamamlanmasının ardından öğretmen olabilmek için genel olarak lisans ve öğretmenlik formasyon programlarını tamamlamış olmak, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi sınavlarını geçmek, öğretmenlik mesleği ile ilgili belirlenen diğer eğitim gereksinimlerini karşılanmak gerekmektedir. Hizmet aşamasında ele alındığında ise Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı okullarda görev yapan öğretmenler, 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 4. Maddesi uyarınca kadrolu, sözleşmeli ve ders ücreti karşılığında çalıştırılmaktadır (Devlet Memurları Kanunu, 1965).

Ulusal olarak incelendiğinde, 13 Mart 1924 tarihli Orta Tedrisat Muallimleri Kanunu ile öğretmenlik mesleği derecelere ayrılan bir meslek olarak tanımlanırken; 14 Haziran 1973 tarihli 1739 sayılı Temel Eğitim Kanunu’nda öğretmenlik özel bir ihtisas mesleği olarak tanımlanmıştır (Akyüz, 2008). Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanan 2017-2023 Öğretmen Stratejisi Belgesi ve Öğretmenlik Mesleğinin Yeterlikleri kapsamında eğitim fakültelerinin içeriklerinde değişiklikler yapılmıştır. Öğretmen Stratejisi Belgesinde öğretmenlik mesleği; yüksek nitelikli ve mesleğe uygun bireylerin istihdamı, kişisel ve mesleki gelişimin sürekliliği ve mesleğe yönelik algıyı iyileştirip mesleğin statüsünü güçlendirmek olmak üzere üç temel amaçtan oluşmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü (2017) “Öğretmen Mesleği Genel Yeterlikleri” adlı çalışmada öğretmenlerin eğitim süreci ve yetiştirilme programları ile birlikte öğretmenlik mesleğinin statüsünün güçlendirilmesi, öğretmenlerin çalışma şartlarının iyileştirilmesi, öğretmenliğin statüsünün geliştirilmesine yönelik olarak ödüllendirme sistemi ve bölgeler arası farklılıklara göre iyileştirici tedbirlerin alınması üzerinde durmaktadır. Bu yönüyle ülkemizde öğretmen yetiştirme programlarının genel çerçevesi genel kültür bilgisi, alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisi kapsamında yeniden düzenlenmiştir (Yükseköğretim Kurulu [YÖK], 2018). Türkiye Cumhuriyeti Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2019, 2023) tarafından yayımlanan 11. Kalkınma Planı kapsamında, öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin motivasyonlarının ve mesleki gelişimlerinin artırılması ve statüsünün güçlendirilmesi üzerinde durulmaktadır. Aynı zamanda Öğretmenlik Meslek Kanununun çıkarılacağı taahhüdünün de bu planda verildiği görülmektedir. 12. Kalkınma Planı’nda da mesleğe kabulden önce öğretmen yetiştirme ve meslekte kendini geliştirme süreci, kariyer gelişimleri, mesleğin niteliği ve toplumsal statüsünün güçlendirilmesi konularına yer verilmiştir.

Alanyazını yöneticiler açısından (Keskin ve Gedik, 2024), öğretmen adayları açısından (Yücel, 2023) ve öğretmenler açısından (Atmaca, 2020; Aydın, Demir ve Erdemli, 2015; Doğan 2004; Özoglu, 2013; Tezcan, 1994; Yaman, Vidinlioğlu ve Çimentel, 2010) incelendiğinde, öğretmenlik mesleğinin statüsünün diğer mesleklere göre düşük olduğu ve öğretmenlerin mesleki statülerine dair kaygı ve endişe beslediği sonucuna ulaşılan çalışmalara rastlamak mümkündür. Öğretmenlik mesleğinin statüsüne yönelik yapılmış çalışmalarda, öğretmenler sosyal statülerinin düşük olduğunu (Akın ve Çolak, 2023), düşük mali gelirin öğretmenlik mesleğinin statüsünü olumsuz yönde etkilediğini (Bozbayındır, 2019) ve özlük haklarının iyileştirilmesine yönelik düzenlemelere ihtiyaç duyulduğunu ifade etmişlerdir (Aksoy ve Taşkın, 2023; Gül ve Güngör, 2022; Taşkın ve Aksoy, 2022). Kanun ile düzenlenen Kariyer Basamakları Sınavına ilişkin öğretmenlerin görüş ve isteklerini tam anlamıyla yansıtmadığı (Genç ve Balyer, 2023, 2023; Köse ve Öztürk, 2023; Öleteş, Zırlı ve Şahin, 2023) ve kariyer basamaklarının okul içi iletişimi ve öğretmenler arası güveni olumsuz etkilediği (Bakırcı, Özkan ve Özdemir, 2023; Ulusoy, İşçi ve Erkuş, 2024) sonucu ortaya çıkmıştır. Okul yöneticilerinin görüşlerine göre kariyer basamakları ile gelen ücret artışının mesleğin saygınlığını düşürdüğü (Altunkaynak, 2023; Erdoğan ve Elma, 2023) ve uzman öğretmen seçiminde uygulanan eğitimlerin mesleki gelişim açısından yetersiz olduğu (Arslan ve Taş, 2023) ifade edilmektedir.

Öğretmenlik mesleğinin statüsünün gelişimi üzerine yapılan uluslararası girişimlere bakıldığında, 5 Ekim 1966 yılında ILO/UNESCO Tavsiye Kararı ile öğretmenlerin toplumsal statüsü ele alınmış ve öğretmenlik mesleği profesyonel bir meslek olarak kabul edilmiştir. UNESCO tarafından yayınlanan Herkes İçin Eğitim (EFA) raporlarında da öğretmenliğin statüsü konusu ele alınmıştır (TEDMEM, 2022). Mckinsey Raporu ile öğretmenlik mesleğinin statüsünün geliştirilmesi adına devlet politikalarının önemine dikkat çekilmiştir (Barber & Mourshed, 2007). İngiltere Eğitim Kalkınma Ajansı (Training and Development Agency) tarafından başlatılan bir kampanyada öğretmenlik mesleğinin statüsünün güçlendirilmesi konusu ele alınmış ve nitelikli öğretmen kriterleri belirlenerek mesleki gelişim adına adımlar atılmıştır (Schleicher, 2011). Uluslararası Eğitim Araştırma Enstitüsü (Education International Research Institute [EI]) raporuna göre öğretmenlik mesleğinin statüsünün geliştirilmesi için çalışma şartlarının yükseltilmesi, kaliteli öğretmen eğitimi, akademik özgürlük, toplumda öğretmenin savunulması, eğitim örgütleri içerisinde öğretmenlere kamu politikalarının geliştirilmesi noktasında sorumluluk verilmesi önem arz etmektedir (Symeonidis, 2015). Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri kapsamında “nitelikli eğitim” başlığı altında 2030’a kadar uluslararası iş birliği sağlayarak nitelikli öğretmen yetiştirilmesinin önemli bir ölçüde artırılmasının önemine dikkat çekilmektedir (Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, 2016). 2018’te yayınlanan Küresel Öğretmen Statü Endeksi (Global Teacher Status Index) raporu, 35 ülkede öğretmenlerin sahip olduğu statüyü karşılaştıran veriler sunmaktadır. Araştırmaya katılan ülkeler arasında en yüksek statüye sahip olan öğretmenler Çin’de, en düşük statüye sahip öğretmenler Brezilya’da yer almaktadır. Bu rapora göre, Türkiye; 35 ülke arasında 7. sırada yer almaktadır (Varkey Gems Foundation, 2013).

Öğretmenlik Meslek Kanunu ele alındığında öğretmenlik mesleğinin özel bir ihtisas mesleği olduğu ifade edilmektedir. Öğretmenlerin mesleklerinde kariyer ve liyakat bakımından ilerlemeleri adına mesleki gelişimlerinin sağlanması ve özlük haklarının iyileştirilmesi yönünde kariyer basamaklarının oluşturulması amaçlanmıştır. Öğretmenlik Meslek Kanunu hakkında öğretmenlerin görüş bildirmeleri önemli bir yer tutmaktadır. Öğretmenlerin görüşleriyle Öğretmenlik Meslek Kanununun öğretmenlik mesleğinin sosyal statüsü üzerinde ne derece etkili olduğunu ele almak alan yazındaki eksikliği gidermeye yönelik temel oluşturabilir. Ayrıca Millî Eğitim Bakanlığı’nın bu yöndeki stratejilerine katkı sağlayabileceği öngörülmektedir.

Araştırmanın amacı; öğretmenlerin görüşlerine göre öğretmenlik mesleğinin sosyal statüsünün Meslek Kanunu bağlamında ele alınması ve değerlendirilmesidir. Ayrıca, bu çalışmada, öğretmenlerin bakış açısından öğretmenlik mesleğinin statüsünü geliştirmeye yönelik önerilerin neler olduğunun belirlenmesi de amaçlanmaktadır. Belirtilen amaç doğrultusunda aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmıştır.

1. Öğretmenlik Meslek Kanununun genel amaçları nelerdir?
2. Öğretmenlik Meslek Kanununda ele alınan öğretmenlik mesleğinin sosyal statüsü nasıldır?
3. Öğretmenlik Meslek Kanununun öğretmenlik mesleğinin sosyal statüsüne katkıları nelerdir?
4. Öğretmenlik Meslek Kanununa yönelik meslekleşme koşullarına dair görüşler nelerdir?
5. Öğretmenlik Meslek Kanunu öğretmenlik mesleğinin sosyal statüsünü geliştirmede beklenti ve ihtiyaçları ne düzeyde karşılamaktadır?
6. Öğretmenlerin öğretmenlik mesleğinin sosyal statüsünün artırılmasına yönelik önerileri nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim deseni ile yürütülmüştür. Olgubilim çalışmalar katılımcılar tarafından tanımlanan bir olgu hakkında bireysel deneyimlerin açığa çıkarılması için uygulanan bir sorgulama stratejisidir (Creswell, 2007). Olgubilim deseni, farkında olunan ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olunmayan olguları araştırmak için kullanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Gadamer (2004) bu deseni bir yorumu yorumlamak olarak ifade etmiştir. Olgubilim, bireylerin bir kavramla ilgili olarak yaşadıkları deneyimleri anlamlandırmak için uygulanan bir nitel araştırma deseni (Fraenkel ve Wallen, 2006). Araştırmada Öğretmenlik mesleğinin sosyal statüsünün geliştirilmesi bağlamında Öğretmenlik Meslek Kanununa ilişkin öğretmenlerin görüşlerini derinlemesine keşfetmek amaçlandığından bu araştırma deseni benimsenmiştir.

Katılımcılar

Katılımcılar Ankara ili Yenimahalle ilçesinde bir ortaokulda görev yapan biri okul müdürü, biri müdür yardımcısı, sekizi farklı branş gruplarından olan öğretmenlerden oluşmaktadır. Katılımcılar, amaçlı örnekleme

yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme ile seçilen 10 öğretmenden oluşmaktadır. Nitel araştırmalarda örneklem büyüklüğüne dair kesin bir kural yoktur (Patton, 2002). Ancak genel olarak olgubilim çalışmalarında görüşmelerin uzun olması ve zaman zaman birden fazla görüşme yapılabileceği için örneklemin 10 kişi ile sınırlı tutulması önerilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Farklı tür ve nitelikteki katılımcılar seçilerek maksimum çeşitlilik sağlanmaya çalışılmıştır. Katılımcıları oluşturan öğretmenlere kodlar (Ö1, Ö2...) verilmiştir. Katılımcılara ait demografik değişkenler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcılara Ait Demografik Veriler

Katılımcılar	Branş	Cinsiyet	Yaş	Mesleki Kıdem	Öğrenim Düzeyi
Ö1	Bilişim Teknolojileri	Erkek	40	17	Lisans
Ö2	Teknoloji ve Tasarım	Erkek	45	24	Lisans
Ö3	Matematik	Kadın	39	17	Lisans
Ö4	İngilizce	Kadın	46	24	Lisans
Ö5	Beden Eğitimi	Erkek	48	25	Lisans
Ö6	İngilizce	Kadın	45	22	Lisans
Ö7	Sosyal Bilgiler	Kadın	52	30	Lisans
Ö8	Türkçe	Kadın	44	22	Yüksek Lisans
Ö9	Sosyal Bilgiler	Kadın	29	5	Lisans
Ö10	Görsel Sanatlar	Kadın	49	26	Lisans

Tablo 1’de de görüldüğü gibi, araştırma 7 kadın 3 erkek toplam 10 öğretmen ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların yaş ve mesleki kıdemleri incelendiğinde; katılımcılarının yaşının 29-49 aralığında, mesleki kıdemlerinin 5-30 yıl aralığında yer aldığı görülmektedir. Öğrenim düzeyleri incelendiğinde ise katılımcıların birinin yüksek lisans, 9’unun lisans mezunu olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri, yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Görüşme soruları araştırma problemine ilişkin kavramsal çerçeve dikkate alınarak oluşturulmuştur. Çalışma öncesinde ön dört sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu, üç alan uzmanının görüşüne sunulmuştur. Uzmanların incelemelerinin sonucunda görüşme formu sorularının on dörtten ona indirilmesi uygun görülmüştür. Soruların işlerliği katılımcılar dışından iki öğretmen ile test edilmiş, pilot görüşmeler sonrasında gerekli düzenlemeler ile forma son hali verilmiştir. Veri toplama aşamasında görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşmeler katılımcılar ile kararlaştırılan uygun zamanlarda yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Ortalama görüşme süresi 40 dakika olmuştur ve katılımcı onayı ile görüşmelerde ses kaydı alınmıştır.

Verilerin Analizi

Nitel çalışmalarda analiz süreci esas olarak ham verilerin hacmini azaltarak büyük miktarlardaki verilerin özünü anlamayı, önemli örüntüleri tamamlamayı ve verilerden anlam çıkararak araştırılan olguya ilişkin mantıksal kanıt zinciri oluşturmayı kapsar (Patton, 2014). Bu bağlamda nitel veri analizi üç adımda gerçekleştirilir: (i) verilerin azaltılması; araştırma sonunda verilerin seçilmesi, basite indirgenmesi, (ii) sonuçların analizi, (iii) sonuç çıkarmak ve geçerlilik sonuçlarını test etmek (Miles ve Huberman, 2016). Bu amaçla, ilk aşamada her bir öğretmene bir kod (Ö1, Ö2...Ö10) verilmiş ve her bir katılımcının sorulara verdikleri cevapların tamamı, ilgili sorunun altında sıralanmıştır. İkinci aşamada veriler incelenmiş ve benzer ifadeler kodlar, benzer kodlamalar veya birbirleriyle ilişkili benzer ifadeler kategorilere, kategoriler de çalışmanın amacı doğrultusunda ilgili temalar altında bir araya getirilmiştir. Araştırmada geçerlik ve güvenilirliğin sağlanması için önlemler alınması oldukça önemlidir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu nedenle, görüşme formlarının oluşturulduğu adımlar, verilerin nasıl toplandığı ve verilerin analizi süreçlerinin ayrıntılı biçimde açıklanmasıyla araştırma geçerliliği desteklenmeye çalışılmıştır.

Güvenirlilik ve Geçerlilik

Nitel araştırmalarda geçerlilik yerine inanılabilirlik (iç geçerlilik) ve aktarılabilirlik (dış geçerlilik); güvenilirlik yerine tutarlılık (iç güvenilirlik) ve onaylanabilirlik (dış güvenilirlik) kavramları kullanılmaktadır (Miles, Huberman ve Saldana, 2014). Nitel araştırmalarda katılımcı ve verilerin çeşitliliği, verilerin teyidi ve bulguların okuyucunun

anlayabileceği açık ve anlaşılır bir biçimde verilmesi geçerliliği artırmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Araştırmada iç geçerlik ve dış geçerliğin sağlanması için belirli basamaklar izlenmiştir. Maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılarak çeşitli kademelerde olan öğretmenlerle (kadrolu, uzman, başöğretmen) görüşme yapılarak hem katılımcı çeşitliliği hem de veri çeşitliliği sağlanmıştır. İç geçerlik, uzman görüşü, katılımcı teyidi, elde edilen bulguların doğrudan alıntılarla desteklenmesi, veri toplama aracı olarak kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formunun ve bulguların ilgili alan yazınla tutarlılığı ile sağlanmaya çalışılmıştır. Bu araştırmada dış geçerlik, araştırma yönteminin ve basamaklarının ayrıntılı bir şekilde tanımlanması, veri toplama, verilerin analizi ve yorumlama sürecinin betimlenmesi, araştırmacının bireysel varsayımların araştırmaya yansıtılmaması ile sağlanmıştır. Ayrıca bu çalışmada yapılan her görüşme sonrası elde edilen veriler karşılaştırılmış ve herhangi bir tutarsızlık olup olmadığı incelenmiştir. Bu bağlamda çelişkili bir ifadeye rastlanmamıştır. Oluşturulan kategoriler ve kodlar tablolaştırılmıştır. Nitel araştırmalarda aynı konu, aynı desen ve yöntemlerle farklı zaman dilimlerinde, farklı araştırma gruplarıyla yapıldığında benzer sonuçlara varıldığı takdirde güvenilirliği artırmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu araştırmada elde edilen bulgular, alan yazınında bulunan bulgular ve sonuçlarla da karşılaştırılmıştır.

Bulgular

Öğretmenlik Meslek Kanununun Genel Amaçlarına Yönelik Bulgular

Katılımcıların Öğretmenlik Meslek Kanununun genel amaçlarına ilişkin görüşleri alınmış ve bulgular Tablo 2’de özetlenmiştir.

Kodlar	Katılımcılar	n
Mesleki kariyer düzenlemesi	Ö1, Ö2, Ö4, Ö5	4
Hak, görev ve sorumlulukları tanımlama	Ö6, Ö7, Ö8	3
Özlük hakları	Ö9, Ö10	2
Maddi iyileşme	Ö3, Ö10	2
Atama ve mesleki gelişim	Ö1	1

Öğretmenlerin Öğretmenlik Meslek Kanununun genel amaçlarına yönelik görüşlerine yer verilmiştir. Öğretmenlerin görüşlerine göre, mesleki işleyişte düzenleme (n=4), hak, görev ve sorumlulukların tanımlama (n=3), atama, özlük hakları (n=2), maddi iyileşme (n=2) ve mesleki gelişim (n=1) öne çıkan kodlar arasındadır. Öğretmenlerin Öğretmenlik Meslek Kanununun genel amaçlarına ilişkin görüşlerinden bazı örnekler aşağıda verilmiştir.

*Adından da sanırım anlaşılacağı gibi öğretmenliğin başlangıcından bitişine kadar mesleğin düzenlenmesi... [Ö4]
Kamudaki bütün öğretmenlerin meslek hayatı boyunca karşılaştıkları durumları düzenleyen bir kanun olarak amaçlanmıştır. Fakat bu kanun amaçları uygun olarak yerine getiriyor mu getiriyor mu bu da bir soru olarak sorulabilir. [Ö5]*

Mesleğin Sosyal Statüsüne Yönelik Bulgular

Katılımcıların Öğretmenlik Meslek Kanununun tanımladığı öğretmenlik mesleğinin sosyal statüsüne ilişkin görüşleri alınmış ve bulgular Tablo 3’te özetlenmiştir.

Kategori	Kod	Katılımcılar	n
Görev tanımları	Görev ve sorumlulukların net ifade edilmemesi	Ö6, Ö7, Ö8, Ö9	4
Mesleğin saygınlığı	İtibar kaybı	Ö2, Ö3, Ö10	3
Ayrıştırma	Kariyer basamakları ve yükselme sistemiyle oluşan ayrışma	Ö1, Ö3	2

Öğretmenlerin görüşlerine göre görev ve sorumlulukların net ifade edilmemesi (n=4), itibar kaybı (n=2), kariyer basamakları ve yükselme sistemiyle oluşan ayrışma (n=2) öne çıkan kodlar arasındadır. Öne çıkan kodlara ilişkin katılımcı görüşleri şu şekildedir:

Kanun öğretmenliği eğitim öğretim ile ilgili görevleri yapan özel bir ibtisas mesleği olarak tanımlamaktadır ancak görev ve sorumluluklar açısından kapsayıcı değil. [Ö9]

Öğretmenlik mesleğimizi zaten her geçen gün daha da itibar kaybetmektedir. Ben böyle düşünüyorum. Bunun yanı sıra bu gelen kanunla beraber daha da psikolojik olarak etkilendik. Statümüzün düşürüldüğünü görmekteyim. Öğretmenler arasında ayrımcılık yarattığını fark ediyorum. [Ö3]

Sosyal statüye baktığımız zaman öğretmenleri kademe kademe aday öğretmenlik, öğretmen, uzman ve Başöğretmenlik olarak ayırıyor. Tabii bunun avantajları olduğu kadar dezavantajları da var. Çünkü öğretmen uzman da olsa başöğretmen de olsa ya da aday da olsa asıl yaptığı iş standart yani öğretmenliğin amaçları belli özel bir İbtisas mesleği. [Ö1]

Öğretmenlik Meslek Kanununun Öğretmenlik Mesleğinin Sosyal Statüsüne Katkısına Yönelik Bulgular

Katılımcıların Öğretmenlik Meslek Kanununun öğretmenlik mesleğinin sosyal statüsüne katkısı açısından görüşleri alınmış ve bulgular Tablo 4'te özetlenmiştir.

Tablo 4. Kanunun Mesleğin Sosyal Statüsüne Katkısına Yönelik Görüşler

Kategori	Kod	Katılımcılar	n
Katkı sağlamıştır	Yalnızca maaş artışı	Ö1, Ö2, Ö5, Ö6, Ö8	5
Katkı sağlamamıştır	Beklentileri karşılamıyor	Ö2, Ö3, Ö4, Ö8, Ö9	5
	Ücret açısından eşit değil	Ö7, Ö8	2
	Mesleki gelişim açısından yetersiz	Ö1	1

Öğretmenlerin Öğretmenlik Meslek Kanununun öğretmenlerin sosyal statüsüne katkısına yönelik görüşlerine göre “katkı sağlamıştır” ve “katkı sağlamamıştır” olarak iki kategoride değerlendirdikleri görülmektedir. Katkı sağlamıştır kategorisinde yalnızca maaş artışı (n=5); katkı sağlamamıştır kategorisinde ise beklentileri karşılamıyor (n=5), ücret açısından eşit değil (n=2) ve mesleki gelişim açısından yetersiz (n=1) ifadeleri öne çıkan kodlar arasındadır. Katılımcılar öne çıkan kodlara yönelik görüşlerini şu şekilde belirtmişlerdir:

Bence iyileşme sağlamadı sosyal statü anlamında. Tam tersi bize zarar verdi. Tek artışı maaşlarımızdaki iyileştirme oldu. [Ö6]

Beklentilerin altında kaldı. [Ö5]

Öğretmenlik meslek kanunu mesleğin sosyal statüsünde iyileşme sağlamamıştır. Kariyer basamakları meslekte yeni olan öğretmenler için cezalandırıcı, heves kırıcı olmuştur. [Ö9]

Ben mesleki anlamda hiçbir gelişim sağlayacağımı düşünmüyorum. Sadece maddi anlamda öğretmenler arasında günümüz ekonomik şartlarında mecburen bir seçim olarak görülmüştür. [Ö1]

Meslekleşme Koşullarına Yönelik Bulgular

Katılımcıların Öğretmenlik Meslek Kanununa yönelik meslekleşme koşulları bağlamında ne düşündüklerine dair görüşleri alınmıştır. Öğretmenlerin öğretmenlik mesleğinin statüsünün geliştirilmesi bağlamında Öğretmenlik Meslek Kanununa yönelik kariyer basamaklarında yükselme sınavı, Türkiye’de öğretmen eğitimi ve mesleğe giriş koşulları, mesleki örgüt ve sendikaların yürüttükleri faaliyetler, çalışma koşulları ve maaşlar, öğretmenlik mesleğinin sosyal statüsüne ilişkin toplumsal algılar ayrı ayrı sunulmuştur. İlk olarak katılımcıların Öğretmenlik Meslek Kanununun getirmiş olduğu kariyer basamakları sınavının öğretmenlik mesleğinin sosyal statüsü üzerindeki etkisine dair görüşleri alınmış ve bulgular Tablo 5’te özetlenmiştir.

Tablo 5. Kariyer Basamaklarında Yükselme Sınavı

Kategori	Kod	Katılımcılar	n
Ayrımcılık ve adaletsizlik	Ayrışma	Ö2, Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö9	6
	Eşit olmayan değerlendirme	Ö2, Ö3	2
Sınavın faydalarının sorgulanması	Yetkinliği ölçmüyor	Ö1, Ö2, Ö3, Ö5, Ö7, Ö8, Ö10	8
	Performans ve sınav sonucu arasında olumsuz etki	Ö1, Ö3, Ö4	3
	Mesleki gelişime katkısı yok	Ö1, Ö3, Ö7	3
Rekabet ve baskı ortamı	Rekabetin artması	Ö2, Ö3, Ö4, Ö7	4
	Meslek içi ilişkilere olumsuz etki	Ö4, Ö7	2
	Saygınlık ve algılanan değer	Saygınlıkta azalma	Ö2, Ö4, Ö9, Ö10

Öğretmenlerin Kariyer Basamaklarında Yükselme Sınavına yönelik görüşlerine göre ayrımcılık kategorisinde ayrışma (n=6) ve eşit olmayan değerlendirme (n=2) öne çıkan kodlar arasındadır. Sınavın faydalarının sorgulanması kategorisinde yetkinliği ölçmüyor (n=8), performans ve sınav sonucu arasında olumsuz etki (n=3), mesleki gelişime katkısı yok (n=3) ifadeleri öne çıkan kodlar arasındadır. Rekabet ve baskı ortamı kategorisinde rekabetin artması (n=4) ve meslek içi ilişkilere olumsuz etki (n=2) kodları öne çıkarken; saygınlık ve algılanan değer kategorisinde ise saygınlıkta azalma (n=4) kodu öne çıkmaktadır. Kariyer Basamaklarında Yükselme Sınavına yönelik öğretmen görüşlerinden bazı örnekler aşağıda verilmiştir.

Kariyer basamakları sınavlarına ben de girdim. Oldukça yoğun da bir eğitim verdiler bize ancak girdiğim sınav karşısında oldukça üzülüm. Kariyerin bir sınavla yapılmaması gerektiğine inanıyorum. Bu sınavın mesleki statü anlamında bizleri olumsuz etkilediğine inanıyorum. Toplum tarafından da saygınlığımızı oldukça düşürmüştür. [Ö10]
Sen başöğretmen olamamışsın gibi bir algıyı toplumun daha fazla kullanacağını düşünüyorum. Belki negatif düşünüyorum bu anlamda ama topluma baktığımda ya da genel işleyişe baktığımda daha çok bu kısmıyla mubatap olacağız gibi görünüyor. [Ö2]

Demir de belirtmiş olduğum gibi statü anlamında bence bize tam tersi bir etki yarattı. Öğretmenler arasında bir ayrıştırmaya sebep oldu. [Ö6]

Ben aslında kariyer basamaklarına karşı değilim. Şöyle bir şey var ama herkes eşit şartlarda bu mesleğe atanır, başlar. Herkesin standardı aynıdır ama bunun üzerine eklemek isteyen öğretmen olursa yüksek lisansını yapar, doktorasını yapar, bunun haricinde farklı projelerde görev alır yurt dışı projelerinde görev alır. Bu öğretmenler kendilerine kariyer olarak yükseltebilirler ama ben bu şekilde bir sınava tabi tutulmayı yanlış buluyorum. [Ö3]

Türkiye’de öğretmen eğitimi ve mesleğe giriş koşulları açısından öğretmenlik mesleğinin sosyal statüsü değerlendirilmiştir. Öğretmenlerin görüşlerine yönelik bulgular Tablo 6’da özetlenmiştir.

Tablo 6. Türkiye’de Öğretmen Eğitimi ve Mesleğe Giriş Koşulları

Kategori	Kod	Katılımcılar	n
Adaylık süreci ve eleştiriler	Sürecin gereksizliği	Ö1, Ö7	2
	Sürecin yetersizliği	Ö1, Ö9	2
Formasyon eğitimi ve nitelikli öğretmen yetiştirme	Formasyon eğitiminin yetersizliği	Ö2, Ö5, Ö6	3
	Nitelikli öğretmen yetiştirememe	Ö1, Ö4	2
	Eğitim fakültelerinin fazlalığı	Ö3	1
Mülakat sınavı ve eleştiriler	Mülakat sınavına gerek yok	Ö2, Ö3, Ö5, Ö6, Ö8, Ö10	6
İstihdam ve yerleştirme süreçleri	İstihdam sürecinin zorluğu	Ö3	1

Öğretmenlerin görüşlerine göre adaylık süreci ve eleştiriler kategorisinde sürecin gereksizliği (n=2) ve sürecin yetersizliği (n=2) öne çıkan kodlar arasındadır. Formasyon eğitimi ve nitelikli öğretmen yetiştirme kategorisinde formasyon eğitiminin yetersizliği (n=3), nitelikli öğretmen yetiştirememe (n=2) ve eğitim fakültelerinin fazlalığı (n=1) kodları öne çıkmaktadır. Mülakat sınavı ve eleştiriler kategorisinde mülakata gerek yok (n=6); istihdam ve yerleştirme süreçleri kategorisinde ise istihdam sürecinin zorluğu (n=1) öne çıkan kodlar arasındadır. Katılımcıların öne çıkan kodlara yönelik görüşlerinden bazı örnekler aşağıda verilmiştir.

Adaylık eğitiminin biraz daha öğretmenlik mesleğini ön plana çıkarması özellikle uygulama noktasında fayda sağlayacak şekilde yapılandırılması çok önemlidir. [Ö1]

Bu kadar öğrenciyi Eğitim Fakültesine alıp mezun etmelerine gerek yok. Fakülte sayılarını fazla buluyorum yani öğretmenler işsiz geziyorlar. Eğitim Fakültesi mezunu öğretmenler işsiz geziyorlar. [Ö3]

Bir kere Türkiye'de öğretmen eğitiminin dışında da öğretmenliğe giriş yapan var mesela ben pedagojik formasyonum olmadan direkt öğretmen olabilmiş durumdayım. Hani bir zamanlar bu kadar fazla insanın öğretmenliğe alınması herhangi bir kriterin olmaması sıkıntıydı. Bu sosyal statüyü negatif etkiliyor bence. [Ö4]

Öğretmenlik fakültelerinden mezun olan öğretmen adaylarının da mesleğe atılmaları önünde bir sürü zorluklar var. KPSS'ler var, mülakatlar var. Bu da işi zorlaştıran diğer bir kısım. [Ö5]

Mesleki örgüt ve sendikaların yürüttükleri faaliyetlere ilişkin öğretmenlerin görüşlerini belirlemek amacıyla memnuniyetleri ve sendikaların sosyal statüyü artırma çabalarına ilişkin görüşleri alınmış ve bulgular Tablo 7'de özetlenmiştir.

Tablo 7. Mesleki Örgüt ve Sendikaların Yürüttükleri Faaliyetler

Kategori	Kod	Katılımcılar	n
Öğretmenlerin memnuniyeti	Çalışmalar yeterli	Ö3, Ö8	2
	Çalışmalar yetersiz	Ö1, Ö2, Ö5, Ö6, Ö9	5
Sendikaların sosyal statüyü artırma çabaları	Yetersiz	Ö1, Ö2, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10	6
	Rekabet ve bölünmüşlük	Ö7	1

Öğretmenlerin görüşlerine göre öğretmen memnuniyeti kategorisinde çalışmalar yeterli (n=2) ve çalışmalar yetersiz (n=5) kodları öne çıkmaktadır. Sendikaların sosyal statüyü artırma çabaları kategorisinde ise yetersiz (n=6) ve rekabet ve bölünmüşlük (n=1) öne çıkan kodlar arasındadır. Katılımcıların öne çıkan kodlara yönelik görüşlerinden bazı örnekler aşağıda verilmiştir.

Maalesef biz ülkemizde yeterli derecede sendikaların tebaasını ya da üyelerinin hakkını ya da sözünü yansıtamadığını ya da yansıtsa bile karşılığını bulamadığını şabit olduk gördük. [Ö2]

Sendikaların üzerine düşeni yapmadıklarını düşünüyorum. Herhangi bir kazanım elde edilemiyor, mesleğin saygınlığı sürekli düşüyor. [Ö9]

Katılımcıların çalışma koşulları ve maaşlarına yönelik görüşleri alınmış ve bulgular Tablo 8'de özetlenmiştir.

Tablo 8. Çalışma Koşulları ve Maaşlar

Kategori	Kod	Katılımcılar	N
Çalışma koşulları	Esnek	Ö2, Ö9	2
	Farklılık gösteriyor	Ö4, Ö5	2
Maaş ve ekonomik durum	Yetersiz	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10	10
	Ekonomik koşullar statüyü düşürüyor	Ö2, Ö3, Ö5, Ö6, Ö9	5

Öğretmenlerin görüşlerine göre çalışma koşulları kategorisinde esnek (n=2) ve farklılık gösteriyor (n=2) kodları öne çıkmaktadır. Maaş ve ekonomik durum kategorisinde ise yetersiz (n=10) ve ekonomik koşullar statüyü düşürüyor (n=5) öne çıkan kodlar arasındadır. Katılımcıların öne çıkan kodlara yönelik görüşlerinden bazı örnekler aşağıda verilmiştir.

Günümüzde ekonomisinde tabii ki maaşlar yetersiz olduğu için öğretmenlerin birçoğu ikinci bir iş ek bir iş yapmak durumunda kalıyor. Bu hem ekonomik hem toplumsal statü açısından negatif bir durum. Çalışma koşulları derken yine çeşitli durumlarda öğretmenlerin bazı okullar bazı branşlar eşitlikçi olmadığını düşünüyorum. Sabah akşam çalışan var, ara sıra çalışan var, bu sebeple eşitlik olmadığını düşünüyorum. [Ö4]

Tabii ki çalışma koşulları bölgeden bölgeye değişmekte ama verilen emeğin karşılığında alınan maaşların bizim önümüzde belirtilen sosyal statümüzü karşılamadığı görülmektedir. [Ö5]

Katılımcılardan Öğretmenlik Meslek Kanunu bağlamında öğretmenlik mesleğinin sosyal statüsüne ilişkin toplumsal algılara yönelik görüşleri alınmış ve Tablo 9'da bulguları özetlenmiştir.

Tablo 9. Meslek Kanunu Bağlamında Mesleğin Sosyal Statüsüne Yönelik Toplumsal Algılar

Kategori	Kod	Katılımcılar	n
Mesleki itibar	Mesleğin toplumda yeterince değer görmemesi	Ö1, Ö3, Ö7, Ö9, Ö10	5
Maaş ve sosyal haklar	Düşük maaşlar	Ö9, Ö10	2
Kariyer imkanları	Ebeveynlerin eleştirel ve olumsuz tutumları	Ö2, Ö3, Ö4, Ö10	4
	Kariyer basamaklarının tanımlarının sınırlı olması	Ö6, Ö7, Ö8	3
	İlerleme ve terfi olanaklarının sınırlı olması	Ö10	1

Öğretmenlerin görüşlerine göre mesleki itibar kategorisinde mesleğin toplumda yeterince değer görmemesi (n=5); maaş ve sosyal haklar kategorisinde ise düşük maaşlar (n=5) kodu öne çıkmaktadır. Kariyer imkanları kategorisinde ise ebeveynlerin öğretmenlere yönelik eleştirel ve olumsuz tutumları (n=4), kariyer basamaklarının tanımlarının sınırlı olması (n=3) ve ilerleme ve terfi olanaklarının sınırlı olması (n=1) öne çıkan kodlar arasındadır. Katılımcılar öne çıkan kodlara yönelik görüşlerini şu şekilde belirtmişlerdir:

*Öğretmenlik mesleği genel olarak daha kolay bir meslek gibi görünüp velilerin bile çok ciddiye almadığı bir konumda yer alıyoruz. Meslek seçimine geldiğinde öğrenciler de daha çok gelir getirecek mesleği tercih ediyorlar. [Ö4]
Statüsünün bu kadar değersiz görülmesinde ücretlerin düşüklüğünün ve elindeki yetkilerin kısıtlılığının etkili olduğunu düşünüyorum. [Ö9]*

Mesleğinin Sosyal Statüsüne İlişkin Beklentilere Yönelik Bulgular

Öğretmenlerin mesleğin sosyal statüsüne ilişkin beklentilerine yönelik görüşleri alınmış ve bulguları Tablo 10'da özetlenmiştir.

Tablo 10. Kanun Bağlamında Öğretmenlik Mesleğinin Sosyal Statüsüne Dair Beklentiler

Kategori	Kod	Katılımcılar	n
Kariyer ve ilerleme olanakları	Kariyer basamaklarının yetersizliği	Ö1	1
Maddi koşullar ve iyileştirmeler	Maddi iyileştirmelerin sınırlılığı	Ö1, Ö3	2
Genel memnuniyet ve beklentilerin karşılanması	Kariyer basamaklarının tanımlarının sınırlı olması	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10	10

Öğretmenlerin görüşlerine göre, kariyer ve ilerleme olanakları kategorisinde kariyer basamaklarının yetersizliği (n=1) kodu öne çıkmaktadır. Maddi koşullar ve iyileştirmeler kategorisinde maddi iyileştirmelerin sınırlılığı (n=2); genel memnuniyet ve beklentilerin karşılanması kategorisinde ise kariyer basamaklarının tanımlarının sınırlı olması (n=10) kodu öne çıkmaktadır. Katılımcılar öne çıkan kodlara yönelik görüşlerini şu şekilde belirtmişlerdir:

*Beklentilerimizi maalesef Öğretmenlik Meslek Kanunu karşılamamıştır. Maaşlarımızdaki iyileşme çok minimal düzeyde kalmıştır. Bunun haricinde genel bir iyileşme olmadığı için biz çok da memnun olmamıştır. Statü olarak da aynı şekilde. Yani biz uzman öğretmen, başöğretmen ya da sıradan öğretmen olarak sınıflandırılmak istemiyoruz. [Ö3]
Mesleğin statüsüne ilişkin bir iyileşmeye sebep olmadı. Aksine bu rekabetçi ve sıralamacı yöntem ilişkileri baltaladı. Bu yüzden statü velilerin gözünde de öğretmenler belli bir listelemeye girdi. Velinin gözünde de yerimiz çok iyi bir hale gelmedi. [Ö4]*

Öğretmenlik Mesleğinin Sosyal Statüsünün Geliştirilmesine Yönelik Bulgular

Öğretmenlik mesleğinin sosyal statüsünün geliştirilmesi adına Öğretmenlik Meslek Kanununun geliştirilmesine yönelik bulgular meslek içi iş birliği ve katılım, kariyer ve ilerleme olanakları, maddi koşulların iyileştirilmesi ve toplumsal saygı ve algı kategorilerinde gruplandırılmıştır. Bulgular Tablo 11'de sunulmuştur.

Tablo 11. Statü Bağlamında Kanununun Daha İşlevsel Olmasına Yönelik Öneriler

Kategori	Kod	Katılımcılar	n
Meslek içi iş birliği ve katılım	Öğretmenlerin karar alma süreçlerine katılım sağlanmalı	Ö2, Ö5, Ö6, Ö7, Ö10	5
Kariyer ve ilerleme olanakları	Kariyer basamaklarında yer alan tanımlar detaylandırılmalı	Ö7, Ö9, Ö10	3
	Sınav kaldırılmalı	Ö1	1
	Kıdeme göre ilerleme olanağı	Ö1	1
Maddi koşullar ve iyileştirme	Maddi kazançta artış olmalı	Ö3, Ö6	2
Toplumsal saygı ve algı	Maddi artış emeklilik hayatını da kapsamlı	Ö1	1

Öğretmenlerin görüşlerine göre, meslek içi iş birliği ve katılım kategorisinde öğretmenlerin karar alma süreçlerine katılım sağlanmalı (n=5) kodu öne çıkmaktadır. Kariyer ve ilerleme olanakları kategorisinde kariyer basamaklarında yer alan tanımlar detaylandırılmalı (n=3), sınav kaldırılmalı (n=1) ve kıdeme göre ilerleme olanağı (n=1) öne çıkan kodlardandır. Maddi koşullar ve iyileştirme kategorisinde maddi kazançta artış olmalı (n=2) kodu öne çıkmaktadır. Toplumsal saygı ve algı kategorisinde ise maddi artış emeklilik hayatını da kapsamlı (n=1) kodu öne çıkmaktadır. Katılımcılar öne çıkan kodlara yönelik görüşlerini şu şekilde belirtmişlerdir:

Uzman öğretmenliğin belli bir yala dayandırılarak sınavsız getirilmesi gerekmektedir ve maddi anlamda yapılan bu artışın mutlaka emeklilik hayatında ilave olarak eklenmesi gerekmektedir. Mesleki kıdeme göre unvan verilebilir. [Ö1]

Öğretmenliğin itibarının tekrar kazanılmasını istiyorum. Öğrenciler ve veliler tarafından saygı görülmesini umut ediyorum. [Ö3]

Öğretmeni ilgilendiren her şey önce bizce öğretmenlere sorulmalıdır diye düşünüyorum. [Ö6]

Detaylı olarak işte başöğretmen şunları yapar ya da yetki görevleri şunlardır gibi daha detaylı tanımlamalar yapılabilir. [Ö8]

Öğretmen maaşlarının ve çalışma koşullarının yeniden gözden geçirilmesi gerektiğini düşünüyorum. [Ö9]

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu araştırma, öğretmenlik mesleğinin sosyal statüsünün geliştirilmesi bağlamında Öğretmenlik Meslek Kanununun değerlendirilmesini öğretmenlerin görüş ve beklentilerine odaklanarak ortaya koymayı amaçlamıştır. Bulgular katılımcıların Öğretmenlik Meslek Kanununun genel amaçları, kanunda ele alınan öğretmenlik mesleğinin sosyal statüsü, kanunun öğretmenlik mesleğinin sosyal statüsüne katkıları, meslekleşme koşullarına dair görüşleri, beklenti ve ihtiyaçları ve sosyal statüyü geliştirmesi konusunda katılımcıların önerileri bağlamında tartışılmıştır. Sonuçlar elde edilen verilere dayalı olarak sırasıyla değerlendirilmiştir.

Katılımcılar genel olarak Öğretmenlik Meslek Kanununun öğretmenlik mesleğini daha saygın ve etkili kılmayı amaçladığının farkında olduğunu, ancak genel hedeflerini yerine getiremediğini ifade etmektedir. Sosyal statü bağlamında alanyazın incelendiğinde bu sonucun, öğretmenlerin kendi sosyal statülerine karşı olumsuz bir bakış açısına sahip olduğunu ortaya koyan başka araştırmalar ile paralellik gösterdiği görülmektedir (Atmaca, 2020; Aydın vd., 2015; Doğan, 2004; Everton vd., 2007; Özoğlu, 2013; Özpolat, 2002; Rice, 2005; Tezcan, 1994; Yaman vd., 2010). Benzer şekilde, Özpolat (2002) tarafından yapılan çalışmanın bulgularına göre, öğretmenler sosyal statülerinin düştüğünü ifade etmiştir.

Kanunda ele alınan öğretmenlik mesleğinin sosyal statüsü bağlamında öğretmenler, kanunun öğretmenlik mesleğinin sosyal statüsünü düzenleyen hükümlerini eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirmiştir. Öğretmenlerin çoğunluğu, sosyal statünün belirlenmesinde açık ve daha güçlü ifadelerin yer almasının gerekliliğine vurgu yapmışlardır. Öğretmenlik Meslek Kanununun öğretmenlik mesleğinin sosyal statüsüne katkı sağlamada yalnızca maaş artışında faydalı olduğu ancak çoğunlukla beklentileri karşılamadığı, mesleki gelişim açısından yetersiz olduğu ve ücret dağılımı açısından eşit olmadığını ifade etmişlerdir. Bu sonuç, alanyazında yer alan mesleki statünün ekonomik boyutuyla ilişkili olması bakımından benzer çalışmalar ile paralellik göstermektedir (Bozbayındır, 2019; Symeonidis, 2015; Varkey Gems Foundation, 2013). Varkey Gems Foundation (2013) tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin PISA skorları ile o ülkenin öğretmenlerinin maaşları arasında paralel ve doğru orantılı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. PISA (Programme for International Student Assessment) ve TIMMS (Trends in International Mathematics and Science Study) gibi uluslararası sınavlarda

öğrenci başarısı ölçülmekte ve toplumlar tarafından ülkelerin başarıları diğer ülkeler ile karşılaştırılabilmektedir. Bu noktada örnek teşkil eden ülkeler arasında yer alan Finlandiya'nın PISA başarısına yol açan en önemli belirleyicinin öğretmen yetiştirme sistemi olduğu ifade edilmektedir (Simola, 2005). Uluslararası pek çok farklı kademe yapılan çalışmalar; okul temelli faktörler de dikkate alındığında öğretmenlerin akademik bilgisinin, mesleki kariyerinin ve almış oldukları eğitimlerin öğrenciler üzerinde büyük ölçüde öneme sahip olduğunu göstermektedir (Anderson & IIEP, 1991; Barber & Mourshed, 2007; Darling-Hammond, 2010; de Oslo, 2015). Sınavlardaki başarı oranlarını artırmanın temel noktasının öğretmenlik mesleğinin koşullarının iyileştirilmesi ve güçlendirilmesi ile sağlanabileceği fark edilmiş ve buna dair önemli adımlar atılmıştır.

Öğretmenlerin mesleklaşma koşullarına dair görüşleri çeşitlilik göstermektedir. Bazı öğretmenler, öğretmenlerin mesleklerini daha etkin bir şekilde sürdürebilmeleri için kariyer basamaklarında yükselme sınavlarının iptal edilmesi gerektiğini ve nitelikli öğretmen yetiştirme konusuna önem verilmesinin gerekliliğini ifade etmiştir. Alanyazın yapılmış çalışmalar öğretmenlerin akademik bilgisinin, mesleki kariyerinin ve almış oldukları eğitimlerin öğrenciler üzerinde de büyük ölçüde öneme sahip olduğunu göstermekte (Anderson & IIEP, 1991; Barber & Mourshed, 2007; Darling-Hammond, 2010; de Oslo, 2015) ve bu yönüyle araştırmanın sonucu ile paralellik göstermektedir. Diğer taraftan Altan (2017) Öğretmenlik Meslek Kanununda yapılan kariyer basamakları düzenlemesine yönelik profesyonel meslek olarak öğretmenliğe geçişte bir başlangıç olarak görülebileceği sonucunu belirtmiştir. Formasyon eğitiminin yetersizliği öne çıkarken; mesleki örgüt ve sendikaların yürüttüğü faaliyetlerin çoğunluğun görüşüne göre yetersiz olduğu ifade edilmiştir. Benzer şekilde Sunat (2022) çalışmasında kanunun hazırlanırken eğitim sendikalarının öğretmenlerin ve uzmanların görüşlerini almadığını belirtmiş ve yapılan faaliyetlerin yetersiz kaldığını belirtmiştir. Buna göre öğretmenlerin Öğretmenlik Meslek Kanununda yeterince istediklerini bulamadıkları anlaşılmaktadır. Mesleklaşma koşulları açısından ele alınan çalışma koşulları ve maaşlar temasında çalışma koşullarının farklılık gösterdiği ve maaşların sosyal statüyü düşürdüğü ayrıca yetersiz olduğu ifade edilmiştir. Araştırmanın bu sonucu, Öğretmenlik Meslek Kanununda ele alınan maaş düzenlemeleri, ek gelirler ve özlük haklarının iyileştirilmesine yönelik düzenlemelere yer verilmesini belirten çalışmalar (Gül ve Güngör, 2022; Taşkın ve Aksoy, 2022) ile paralellik göstermektedir. Benzer şekilde Genç ve Balyer (2023) yaptıkları çalışmada öğretmenlik mesleğinin uygulanan yanlış politikalar nedeniyle itibar kaybettiğini ifade etmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin çoğu, öğretmenlik mesleğinin toplumda yeterince değer görmediğini ve kariyer basamaklarının tanımlarının sınırlı olduğunu ifade etmiştir. Öğretmenler, sosyal statünün geliştirilmesi için daha etkili bir öğretmen yetiştirme süreci, maaş düzenlemeleri, ödüllendirme sistemleri gibi konularda iyileştirmeler yapılması gerektiğini öne sürmüşlerdir. Ayrıca öğretmenlerin mesleki olarak sürekli gelişimine daha fazla önem verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bu bağlamda öğretmenlik mesleğinin statüsünün güçlendirilmesi ve kariyer ve ödüllendirme sisteminin geliştirilmesi önem arz etmektedir (MEB, 2017).

Araştırma sonuçları bütünsel olarak değerlendirildiğinde öğretmenlerin çoğunun Öğretmenlik Meslek Kanununun amacını mesleki kariyerlerin düzenlenmesi olarak gördüğü belirtilebilir. Öğretmenlik Meslek Kanunu ile öğretmenlik mesleğinin sosyal statüsünün geliştirilemediği, meslektaşlar arası bir ayrışmaya sebep olduğu, kanunda yer alan görev, hak ve sorumlulukların net bir şekilde ifade edilmediği, kariyer basamaklarında yükselme sınavlarının yetkinliği ölçmediği ve bu kariyer basamakları uygulamasının yalnızca maddi bir iyileşme sağladığı öne çıkan sonuçlardır.

Öğretmenlik Meslek Kanununun amaçları değerlendirildiğinde öğretmenlik mesleğinin sosyal statüsünün geliştirilmesi adına adımlar atıldığı görülmektedir. Türkiye'de öğretmenlik mesleğinin statüsünü geliştirme bağlamında atılan adımların ümit verici olduğu, ancak ülkenin siyasi, ekonomik ve sosyal yönünün de ele alınmasının önemli olacağını düşünülmektedir. Mevcut durumda eksikliklerin giderilmesi adına yapılan çalışmalar yalnızca öğretmenlik mesleğini değil aynı zamanda ülkenin eğitim sistemini de etkileyebilir. Bu durumda mevcut sistem içerisinde millî, özgün ve akılcı uygulamalara ve politikalara ihtiyaç duyulduğu da ifade edilebilir. Kanunda yer alan maddelerin teorik ve pratik sonuçları itibarıyla ele alınmasının da bu noktada önemli olduğu düşünülmektedir. Araştırmanın bulguları ile eğitim politikalarının ve kanunlarının öğretmenlerin sosyal statüsünü güçlendirmeye yönelik daha etkin stratejiler geliştirmelerine yardımcı olabileceği düşünülmektedir. Gelecekteki araştırmalarda bu konunun daha derinlemesine incelenmesi eğitim sistemimizin sürdürülebilir gelişimi açısından önemli olacaktır. Bu araştırmadaki öğretmenlerin tamamının aynı kurumda çalışması bir sınırlılık olarak görülebilir. Araştırma, daha farklı bir örneklem ile farklı bağlamlarda gerçekleştirilebilir. Araştırmada katılımcıların buldukları kategorilere göre (yönetici ve öğretmenler) farklı görüşler sunması da

dikkat çektiğinden gelecek araştırmalarda akademisyenler farklı örneklem grubu olarak düşünülebilir. Öğretmenlerin sosyal statü bağlamında Öğretmenlik Meslek Kanunundan beklentilerinin hemen hemen aynı doğrultuda olduğu görülmektedir. Araştırma sonuçlarına yönelik sunulan öneriler ele alındığında:

1. Öğretmenlik Meslek Kanunu yeniden düzenlenebilir ve öğretmen görüşlerine yer verilebilir.
2. Öğretmenlerin görev, hak ve sorumlulukları Öğretmenlik Meslek Kanunu kapsamında tanımlanabileceği ve kanun ile getirilen kariyer basamaklarında ilerleme sınavları sebebiyle öğretmenlere sahip oldukları unvanlar kapsamında yapılan ödemelerin dağılımının adil olması sağlanabilir.
3. Kariyer basamaklarında uygulanacak ilerleme için öğretmenler arasında kıdeme göre bir ilerleme olanağı sağlanabileceği gibi Öğretmenlik Meslek Kanunu kapsamında kariyer basamakları ile elde edilen maddi iyileştirmeler emeklilik dönemlerini de kapsayabilir.
4. Yüksek lisans ve doktora çalışmaları yapan öğretmenler ile uluslararası projelerde yer alan öğretmenler maddi ve manevi olarak ödüllendirilebilir ve teşvik sağlanabilir.
5. Kanun kapsamında öğretmen maaşları ve çalışma koşulları öğretmenlik mesleğinin sosyal statüsü için yeniden gözden geçirilerek iyileştirmeler yapılabileceği gibi öğretmene verilen yetkiler genişletilebilir.
6. Öğretmenlik mesleğinin sosyal statüsünün geliştirilmesi için meslekî örgüt ve sendikalar daha etkin faaliyetler yürütebilir.

Kaynakça

- Anderson, L. W., & International Institute for Educational Planning (1991). *Increasing teacher effectiveness*. Paris: UNESCO.
- Altunkaynak, M. (2023). Öğretmenler, öğretmenlik meslek kanunuyla tanımlanmış uzman öğretmenlik ve başöğretmenlik hakkında ne düşünüyor?. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(3),1438-1457.
- Akın, U., & Çolak, İ., Öğretmenlik meslek kanunu: Ama nasıl?. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 1-27.
- Aksoy, G., & Taşkın, G. (2023). Öğretmenler Öğretmenlik Meslek Kanunu kariyer basamakları düzenlemesi hakkında ne düşünüyor? *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(2), 1301-1323.
- Akyüz, Y. (2008). *Türk eğitim tarihi*. Pegem Akademi.
- Altan, M. Z. (2017). *Profesyonel öğretmenliğe doğru*. Pegem Akademi.
- Arslan, K., & Taş, B. (2023). Uzman öğretmenlik eğitimleri hakkında öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri. *Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 137-149.
- Atmaca, T. (2020). Öğretmenlerin toplumsal saygınlık ve imajlarına olumsuz etki eden faktörlerin incelenmesi. *Yaşadıkça Eğitim*, 34(1), 152-167.
- Aydın, I., Demir, T. G., & Erdemli, O. (2015). Teacher's views regarding the social status of teaching profession. *The Anthropologist*, 22(2), 146-156.
- Barber, M., & Mourshed, M. (2007). *How the world's best-performing schools systems come out on top*. McKinsey Company. London.
- Bakırcı, H., Özkan, Y., & Özdemir, C. (2023). Öğretmenlik Meslek Kanunu hakkında sınıf öğretmenlerinin görüşleri. *E-International Journal of Educational Research*, 14(4), 325-343.
- Bauman, Z. (1998). *Sosyolojik düşünmek*. Ayrıntı.
- Birleşmiş Milletler (BM). (2016). *Sürdürülebilir kalkınma hedefleri*. <https://turkiye.un.org/tr/sdgs>
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches*. Sage Publishers. Thousand Oaks, CA.
- Darling- Hammond, L. (2010). Teacher education and the American future. *Journal of Teacher Education*, 61(1-2), 35-47.
- Demir, F. B., Öletaş, Ü. U., Zırhlı, K., & Şahin, A. Öğretmenlik meslek kanununa yönelik öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 144-162.
- Devlet Memurları Kanunu. (1965). *Resmî Gazete*, 12056/23 Temmuz 1965. <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/12056.pdf>
- Doğan, D. (2011). Sınıf öğretmenlerinin mesleklerine ilişkin düşünceleri (Üsküdar, Kadıköy, Ümraniye ve Maltepe Örneği). *Istanbul Journal of Sociological Studies*, (33), 33-45.

- EFA Global Monitoring Report Team. (2015). *Investing in teacher is investing in learning: A prerequisite for the transformative power of education*. Background paper for the Oslo Summit on Education for Development. Oslo. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000233897>
- Erdoğan, S., & Elma, C. (2023). Öğretmenlik meslek kanunu: Okul yöneticilerinin görüşlerine dayalı bir değerlendirme. *International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, 9(75), 4466-4480.
- Everton, T., Turner, P., Hargreaves, L., & Pell, T. (2007). Public perceptions of teaching profession. *Research Papers in Education*, 22(3), 247-265.
- Fitcher, J. (1997). *Sosyoloji nedir?* (N. Çelebi, Çev.) Atilla Kitabevi.
- Fraenkel, J. R., & Wallen, N. E. (2006). *How to design and evaluate research in education*. McGraw- Hill.
- Fwu, B. J., & Wang, H. H. (2010). The social status of teachers in Taiwan. *Comparative Education*, 38(2), 211-224.
- Genç, Y., & Balyer, A. (2023). Öğretmenlik meslek kanununa ilişkin okul yöneticisi ve öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Turkish Studies - Education*, 18(1), 97-121.
- Giddens, A. (2008). *Sosyoloji* (C. Güzel, Çev.). Kırmızı.
- Gül, İ., & Güngör, C. (2022). Öğretmenlik meslek kanununa ilişkin öğretmen görüşleri. *Van Yüzyüçü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3), 1098-1123.
- Gündüz Mutluer F. (2000). *Toplumsal sapma: fonksiyonalist ve sembolik etkileşimci yaklaşımlar*. Zirve.
- Hacıoğlu, F., & Alkan, C. (1997). *Öğretmenlik uygulamaları*. Alkım.
- Herzberg, F. (2002). *Hygiene on motivation*. <http://ehostvgw7.epnet.com/ehost/asp?key>
- Hitt, M. R., Middlemist, R. D., & Mathis, R. L. (1989). *Management concepts and effective practice*. West Publishing Company.
- Hodgetts, R. M. (1999). *Yönetim: Teori, süreç ve uygulama* (C. Çetin, E. C. Mutlu, Çev.). Der.
- Kalkınma Bakanlığı (2018). *On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023)*. [https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/On Birinci Kalkınma Planı-2019-2023.pdf](https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/On-Birinci-Kalkinma-Planı-2019-2023.pdf)
- Keskin, C., & Gedik, S. (2024). Okul yöneticileri ve öğretmenlerin öğretmenlik kariyer basamakları uygulamasıyla ilgili algıları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (59), 689-708.
- Köse, A., & Öztürk, G. (2023). Öğretmenlik meslek kanununun mesleki imaj bağlamında değerlendirilmesi: Bir karma yöntem çalışması. *Kabramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20 (2), 357- 377.
- Mead, G. H. (1934). *Mind, self, and society*. The University of Chicago.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (2016). *Genişletilmiş bir kaynak kitap: Nitel veri analizi*. S. Akbaba Altun & A. Ersoy (Çev. Ed.). Pegem Akademi.
- Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü. (2017). *Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri*. <https://oygm.meb.gov.tr/dosyalar/StPrj/Ogretmenlik-Mesleği-Genel-Yeterlikleri.pdf>
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2005). *Teachers matter: Attracting, developing and retaining effective teachers*.
- Özoğlu, M., Gür, B. S., & Altunoğlu, A. (2013). Türkiye ve dünyada öğretmenlik. *Retorik ve Pratik*, 1(1), 41-60.
- Özpolat, A. (2002). *Sosyolojik açıdan öğretmenlik mesleği ve öğretmenlerin toplumdaki yeri* [Yayımlanmamış doktora tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Özpolat, V. (2005). Öğretmenlik mesleğindeki değişmelerin tarihsel toplumsal bağlamı. *Milli Eğitim Dergisi*, 166, 30-34.
- Pişkin, Z., & Parlar, H. (2021). Toplumsal statü ve algı açısından öğretmenlik mesleğinin incelenmesi. *Akademik Platform Eğitim ve Değişim Dergisi*, 4(1), 1-28.
- Rice, S. (2005). You don't bring me flowers any more: A fresh look at the vexed issue of teacher status. *Australian Journal of Education*, 49(2), 182-196.
- Schleicher, A. (2011). Building a high-quality teaching profession: Lessons from around the world. *Voprosy obrazovaniya/Educational Studies Moscow*, (1), 74-92.
- Sezgin, F., & K. Arslan (2022). Öğretmen yetiştirme ve istihdamı sorunu. T. Çalık (Ed.), *Türk Eğitim Sistemi ve Sorunları içinde* (ss. 124-167). Pegem Akademi.
- Simola, H. (2005). The Finnish miracle of PISA: Historical and sociological remarks on teaching and teacher education. *Comparative education*, 41(4), 455-470.
- Sunat, Ş. (2022). *Öğretmenlik Meslek Kanunu teklifi hangi değişiklikleri ön görüyor? Öğretmenlik Meslek Kanunu nedir?* <https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/ogretmenlik-meslek-kanunu-teklifi-hangi-degisiklikleri-on-goruyor-ogretmenlik-meslek-kanununedir-1904173>

- Symeonidis, V. (2015). *The status of teachers and the teaching profession: A study of education unions' perspectives*. Education International Research Institute.
- Taşkın, G., & Aksoy, G. (2022). What are teachers' expectations about teaching professional law regulations?. VI-International European Conference on Interdisciplinary Scientific Research.
- TEDMEM. (2022). *Öğretmenlik meslek kanunu ve aday öğretmenlik ve öğretmenlik kariyer basamakları yönetmeliği taslağına ilişkin TEDMEM görüşü*. <https://tedmem.org/memnotlari/gorus/ogretmenlik-meslek-kanunu-ve-aday-ogretmenlik-ve-ogretmenlik-kariyerbasamaklari-yonetmeligine-iliskin-tedmem-gorusu>
- Tezcan, M. (1997). *Eğitim sosyolojisi*. Kendi Yayını.
- Ulusoy, K., İşçi, T. G., & Erkuş, B. (2024). Öğretmenlik meslek kanununa ilişkin öğretmen görüşleri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 13(1), 335-348.
- Ünsal, S. (2018). Türkiye'de öğretmenlik mesleğinin statüsüne ilişkin bir pareto analizi. *Sakarya University Journal of Education*, 8(2), 111-130.
- Weber, M. (1922). *Economy and society: An outline of interpretive sociology*. University California Press.
- Varkey GEMS Foundation. (2013). *Teacher Status Index*.
- Yaman, E., Vidinlioğlu, Ö. & Çitemel, N. (2010). İşyerindeki psikoşiddet, motivasyon ve huzur: Öğretmenler çok şey mi bekliyor? Psikoşiddet mağduru öğretmenler üzerine. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), 1136-1151.
- Yetim, A., & Göktaş, Z. (2004). Öğretmenin mesleki ve kişisel özellikleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 12(2), 541-550.
- YÖK. (2018). *Öğretmen yetiştirme lisans programları*. Ankara Üniversitesi.
- Yücel, F. H. (2023). Öğretmen adaylarının öğretmenlik kariyer basamaklarına ilişkin görüşleri üzerine bir inceleme. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2), 194-204.

EXTENDED SUMMARY

Various proposals have been developed in national and international studies to enhance the reputation and status of the teaching profession. It is considered crucial for the profession to have a good social, cultural, and economic standing in society. According to Weber, social status encompasses factors that influence an individual's social relationships and perception in society. Weber (1922) highlights the importance of evaluating the interaction between these factors to determine an individual's position in society. Studies suggest that the teaching profession is perceived as having a lower status compared to other professions, causing concern among teachers (Atmaca, 2020; Aydın, Demir & Erdemli, 2015; Doğan 2004; Tezcan, 1994; Özoğlu, 2013; Yaman, Vidinlioğlu & Çementel, 2010). The 11th development plan for 2019 and 2023 aims to enhance the motivation and professional development of teachers and school administrators, as well as to strengthen their status, as announced by the Presidency of Strategy and Budget of the Republic of Turkey. Furthermore, the plan shows commitment to adopting the Law on Teaching Profession. The Twelfth Development Plan addresses issues of teacher training and personal development before entering the profession, career development, the nature of the profession, and improving the social standing of the profession. This study aimed to answer the following research questions in line with its stated purpose.

1. What are the general objectives of the teaching profession from the perspective of teachers?
2. How is the social status of the teaching profession discussed in Teaching Profession Law from the perspective of teachers?
3. What are the contributions of the Teaching Profession Law to the social status of the teaching profession from the perspective of teachers?
4. What do teachers think about the conditions of professionalisation outlined in the Teaching Profession Law?
5. To what extent does the Teaching Profession Law meet the expectations and needs of teachers in developing the social status of the teaching profession?
6. What are the participants' suggestions for improving the social status of the teaching profession through Teaching Profession Law?

The purpose of this study is to evaluate the development of the social status of the teaching profession in the context of the Teaching Professional Law from the view of teachers. Additionally, the study seeks to identify suggestions for improving the status of the teaching profession. The research was conducted as a phenomenological study based on qualitative research. The participants consisted of 10 teachers selected by maximum variation and purposeful sampling techniques. The study collected data through face-to-face semi-structured interviews and analyzed it using descriptive analysis. According to the results, the participants think that the Teaching Profession Law is inadequate in improving the status of the teaching profession. The literature indicates that teachers have a negative perception of their social status (Atmaca, 2020; Aydın et al., 2015; Doğan, 2004; Everton et al., 2007; Tezcan, 1994; Rice, 2005; Özoğlu, 2013; Özpolat, 2002; Yaman et al., 2010). In this context, the research results are largely consistent with the literature. When considering occupational conditions, participants have reported that working conditions and salaries are inadequate, promotion and advancement opportunities are limited, and the status of the teaching profession is considered low in society. The literature suggests that the Teaching Profession Law should include regulations for salary and personal rights improvement (Gül & Güngör, 2022; Taşkın & Aksoy, 2022). These situations are generally consistent with the literature. Additionally, participants have noted that the Teaching Profession Law creates segregation among teachers. The participants have expressed a common opinion that the activities of professional organizations and unions are insufficient regarding the law. Therefore, they believe that teachers should have more participation in any decision-making process related to the law. As a result, the participants demand that the law covers retirement periods. They also suggest that the duties, rights, and responsibilities stated in the law should be more clearly defined, that financial improvements should be made, and that working conditions and the career ladder system be reviewed. In this study, data were collected through semi-structured interview form according to the statements of the participants. At this point, conducting case studies and experimental studies on the Teaching Profession Law in future research can provide a better analysis of this concept and provide practical findings. The themes identified can help to develop more effective strategies to strengthen the social status of teachers in education policy and legislation.